

A Társaság a Szabadságjogokért, a Transparency International Magyarország és a K-Monitor Közhasznú Egyesület álláspontja az üzleti titok fogalmának a Polgári Törvénykönyv tervezete szerinti szabályozásáról

A Társaság a Szabadságjogokért (továbbiakban: TASZ), a Transparency International Magyarország (továbbiakban: TI) és a K-Monitor Közhasznú Egyesület (továbbiakban: K-Monitor) 2012. március 1-jén közös állásfoglalást adott ki az új Polgári Törvénykönyv (továbbiakban: új Ptk.) tervezetének (<http://www.parlament.hu/irom39/07971/07971.pdf>) az üzleti titok meghatározására vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatos aggályairól.

Összefoglalva, a három civil szervezet szerint az új Ptk. jelentősen megnehezítheti a közérdekű adatokhoz való hozzáférést, hiszen az Országgyűlés előtt fekvő javaslat szerint semmi akadálya nem lesz annak, hogy a jövőben az állami és önkormányzati szervezetek valamennyi, a szerződéseikkel és beruházásaikkal kapcsolatos kérdést üzleti titokra hivatkozva hárítsák el. Erre az ad lehetőséget, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 27.§ (3) bekezdése értelmében a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog gyakorlása során az üzleti titok megismerésére a Polgári Törvénykönyvben foglaltak az irányadóak. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 81.§ (3) bekezdése kivonja az üzleti titok fogalma alól a közpénzek felhasználására vonatkozó adatokat. Az új Ptk. nem tartalmaz hasonló, az üzleti titok hatókörét szűkítő szabályt, tehát a bizalmasság főszabálya alól a közpénzek használatával kapcsolatos információkat nem szabályozza kivételként.

A fent hivatkozott és összefoglalt állásfoglalásunkat maradéktalanul fenntartjuk, illetve az alábbiakkal egészítjük ki.

1. A három szervezet közös levélben arra kérte a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (továbbiakban: NAIH) elnökét, dr. Péterfalvi Attilát, hogy lépjen fel azért, hogy az új Ptk. is a közpénzek átláthatóságát szem előtt tartva szabályozza az üzleti titok fogalmát.
2. A NAIH elnökének 2012. augusztus 7-én kelt válaszában az alábbiakról informálta a hozzá forduló civil szervezeteket:

„A[z új Ptk.-ra vonatkozó] Javaslat most ismert szövegének változatlanul hagyása tehát akkor fogadható el, ha a jogalkotó gondoskodik a részletszabályok más jogszabályba illesztéséről.

A Hatóság – amint azt korábban a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnak írt levelében is kifejtette – bízik abban, hogy az új Ptk. hatályba lépéséig a jogalkotó megteszi a szükséges lépéseket az olyan koherens szabályozás megalkotása érdekében, amely továbbra is szolgálja a nyilvánosság ügyét.

Az információszabadság érvényesülése érdekében a Hatóság figyelemmel kíséri a szabályozás alakulását, hiszen e közleményben összegzett véleményét már a közigazgatási egyeztetés során megküldte a minisztériumnak. Amennyiben szükségessé válik, az Infotv. 57. §-a alapján ajánlást tesz törvény-módosításra.

3. Az Országgyűlés várhatóan a 2012. évi őszi ülészakában fogadja el az új Ptk.-t, az Országgyűlés honlapjának tanúsága szerint (<http://www.mkogy.hu/ulesterv/ulesterv.htm>) a november 12-14. ülésnapokon folytatódni fog az új Ptk. általános vitája és annak lezárása is tervben van. Azonban a civil szervezetek aggályai eddig nem találtak megértő fülekre. A NAIH elnöke pedig vagy nem tette meg az idézett válaszában ígért lépéseket vagy azok is hatástalannak bizonyultak.
4. Rámutatunk arra is, hogy a jogalkotó az új Ptk. üzleti titok szabályozásával összefüggésben tett nyilatkozataiban vállalt ígéreteit nem tartotta meg. Előbb, 2012. augusztus 7-én a hvg.hu számolt be arról, hogy a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (a továbbiakban: KIM) az MTI-vel azt közölte, hogy a közpénzek felhasználására vonatkozó adatokat az üzleti titok köréből kivonó hatályos, a Ptk.-ban foglalt rendelkezés változatlan tartalommal az Infotv.-ben kerül szabályozásra.

A KIM hozzátette, hogy álláspontja szerint ez a szóban forgó rendelkezés megerősítését is eredményezi, mivel az az egyszerű többséggel módosítható polgári törvénykönyvből a sarkalatos, tehát csak a jelenlévő Országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával módosítható Infotv.-be kerül át.

5. A témával kapcsolatban az index.hu-n 2012. október 9-én Székely Lászlóval, az új Ptk. kidolgozásáért felelős miniszteri biztossal készült interjú jelent meg, az új kódex apropóján (link: http://index.hu/belfold/2012/10/09/egy_evnek_elegnek_kell_lennie/). Székely László a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó újságírói kérdésre elmondta, hogy az üzleti titok hatókörét szűkítő hatályos rendelkezéssel maximálisan egyetért, azonban ennek az Infotv.-ben van a helye. Eddig azonban nem láttuk jelét annak, hogy az Infotv. ehhez szükséges módosítására előterjesztést tettek volna.
6. Emlékeztetünk arra is, hogy a miniszteri biztos korábbi, azonos tartalmú nyilatkozata kapcsán a fent hivatkozott állásfoglalásunkban már kifejtettük, hogy vitathatónak és célszerűtlennek tartjuk, hogy ez a rendelkezés a Ptk.-ból az Infotv.-be kerüljön. Attól tartunk ugyanis, hogy az üzleti titok fogalma alól adott kivételnek a polgári törvénykönyvből más jogszabályba történő áthelyezése megbontja az egységesülő jogértelmezést és ezért veszélyeztetheti a jogbiztonságot. Szakmai álláspontunk szerint ezzel a megoldással a jogalkotó a közpénzek felhasználásának átláthatóságát biztosító rendelkezések érvényesülését gyengítő joggyakorlat kialakulását teszi lehetővé.
7. Aggodalmunkat tovább fokozza a miniszteri biztosnak a Ptk. 81. § (3) bekezdésében foglalt, az üzleti titok fogalmát szűkítő rendelkezés alkalmazhatóságával kapcsolatos álláspontja. Székely László állítása szerint „2003

óta egyetlen olyan per nem volt Magyarországon, ahol ezt a szabályt alkalmazták volna.” A további újságírói megállapításra (Index: *“Rengeteg eset van, amikor bíróságon kellett kikényszeríteni a közpénzköltés adatainak kiadását.”*) azt válaszolta, hogy *“ez igaz, de azok nem a Ptk., hanem az adatvédelmi, majd a*

helyére lépő törvény alapján indultak”. Álláspontunk szerint félreérthető a miniszteri biztos válasza. Az Infotv. 31.§ (1) bekezdése biztosítja a bírósághoz fordulás jogát a közérdekű adat megismerésére vonatkozó igény elutasítása vagy a teljesítésre nyitva álló határidő eredménytelen eltelte esetén. Igaz ugyan, hogy ennek megfelelően a közérdekű adatok kiadása iránti perek az Infotv. alapján indulnak, ugyanakkor mind a közpénz-felhasználással összefüggő közérdekű adatok megismerésére irányuló keresetek, mind az ezeket elbíráló bírósági döntések sok esetben a Ptk. 81. § (3) bekezdésén alapulnak. A közérdekű adatok megismerése iránt indított polgári perekben a Ptk.-nak ez a rendelkezése az egyik leggyakrabban hivatkozott jogalap, amely elősegíti az állam működésének és a közpénzek felhasználásának átláthatóságát. A teljesség igénye nélkül álljon itt néhány példa a miniszteri biztos álláspontjának megcáfolására: Csuday v NMHH, RTL Klub, TV2 (link: http://tasz.hu/files/tasz/imce/2010/elsofok_0.pdf), Nyugat.hu v. Falco KC Szombathely Kft. (link: <http://tasz.hu/informacioszabadsag/hol-pattog-labda-nyilvanosak-kozpenzbol-fenntartott-kosarlabda-csapat>), LMP v. Magyar Villamos Művek Zrt. (ítélet linkje <http://birosag.hu/resource.aspx?ResourceID=OITHAnonim&OEA=2201-H-PJ-2011-350&K=0>), pártingatlanokra vonatkozó kölcsönszerződések (ítélet linkje <http://birosag.hu/resource.aspx?ResourceID=OITHAnonim&OEA=0100-H-PJ-2009-795&K=0>), hatósági szerződéssel kapcsolatos pályázat (ítélet linkje <http://birosag.hu/resource.aspx?ResourceID=OITHAnonim&OEA=2201-H-PJ-2010-445&K=0>).

8. Emlékeztetjük a jogalkotót Magyarország Alaptörvénye 39. cikkének (2) bekezdésére, amelynek értelmében a „közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok.” Ehhez képest az új Ptk. éppen a közpénzekkel történő gazdálkodás körében tenné lehetővé az átláthatóság és az elszámoltathatóság korlátozását. Aggodalmunkat csak fokozza, hogy bár a jogalkotó ígérete szerint az Infotv. megfelelő módosításával korrigálja az új Ptk. általunk ismételten sérelmezett

üzleti titok szabályozását, egyelőre azonban egyetlen erre irányuló kezdeményezés sem került nyilvánosságra.

A különböző forrásokból elhangzó nyilatkozatok, ígérek sajnálatos módon tettekben nem nyilvánultak meg. Kénytelenek vagyunk azt a következtetést levonni, hogy az elmúlt hónapokban a helyzet semmit nem változott és nincs jogalkotói szándék a probléma megnyugtató rendezésére. Így az új Ptk. hatálybalépését követően továbbra sem látjuk biztosítottak a közpénzek felhasználásával összefüggő közérdekű adatok nyilvánosságának érvényesülését. Nyomatékosan arra kérjük ezért dr. Székely Lászlót, dr. Péterfalvi Attilát és a T. Országgyűlést, hogy a fentieket fontolják meg és hatáskörükben tegyenek meg mindent a közpénzek felhasználásának átláthatóságát biztosító jogszabályi rendelkezések hatályban maradása érdekében.

Budapest, 2012. november 9.

Tisztelettel,

Dr. Dénes Balázs
elnök
TASZ

Dr. Alexa Noémi
ügyvezető igazgató
TI-Magyarország

Léderer Sándor
igazgató
K-Monitor